

Om udarbejdelsen af litteraturlisten for Undervisning af tosprogede elever

Søgeord til kompetenceområderne:

- Andetsprogstilegnelse: andetsprogstilegnelse, tosprogethed, flersprogethed, intersprog, intersprogsudvikling,
- Andetsprogpædagogik: kommunikativ sprogundervisning, kommunikative kompetencer, evaluering af kommunikative kompetencer, tværsproglighed,
- Sproglig diversitet og flersprogethed: flersprogethed og skole, sproglig mangfoldighed, sproglig repertoire, sprog og identitet, sproglig diversitet,
- Dansk som andetsprog som dimension i skolens fag: sprogbaseret fagundervisning, fagsprogligt register, sprogligt register, mikrostilladsering, makrostilladsering, organiseringsmodeller
- Literacy i et andetsprogs perspektiv: literacy, biliteracy, literacykompetencer, faglig literacy, evaluering af literacykompetencer

Der er søgt på alle søgeord i Dansk forskningsdatabase

(<https://www.phbibliotek.dk/da/page/forskningsdatabasen>), der "indeholder henvisninger til publiceret forskning og beskrivelser af forskningsprojekter ved universiteter og andre offentlige institutioner". Efterfølgende har vi manuelt sorteret i de mange hits og frasorteret de åbenlyste ikke-relevante hits.

Ved de ord der ikke gav nok hits, er der endvidere søgt i databasen netpunkt.dk

(<http://netpunkt.dk/>). Netpunktbasen er en almen base, der samler andet end forskningslitteratur ind ved søgninger fx avisartikler og bøger der ikke er kategoriseret som egentlig forskning og derfor ikke kommer med ved søgninger i den første base. Det drejer sig om følgende søgeord: intersprog og udvikling, evaluering og kommunikativ kompetence, tværsproglighed, flersprogethed og skole, sprogbaseret, sprogligt register, sprog og stilladsering, faglig og literacy.

Efterfølgende er der igen foretaget en manuel sortering af de mange hits.

Derudover har vi suppleret 'bruttolisten' med den foreliggende litteraturliste udarbejdet i 2014 samt gennemset et antal udvalgte tidsskrifter (de samme som blev tjekket ved udarbejdelse af forrige litteraturliste, nemlig KvaN, NordAnd, Dansk Pædagogisk tidsskrift, Sprogforum og Unge Pædagoger), og relevante artikler herfra fra tidsrummet 2014-2016 er tilføjet listen. Sidst er listen suppleret og kommenteret af Professor Anne Holmen, KU.

Undervisning af tosprogede elever

Aukrust, V. G. og Rydland, V. (2007). Minoritetsspråklige barn og lesing – hvordan kan barnehagen og skolens begynderundervisning legge til rette for leseforståelse. In Bråten, I. (Red.) *Leseforståelse. Lesing i kunnskapssamfunnet – teori og praksis*. Cappelen Akademisk Forlag. Udgivet på dansk. Læseforståelse: Læsning i videnssamfundet – teori og praksis (2008). Klim.

Bjar, Louise (red.) (2006). *Det hänger på språket : lärande och språkutveckling i grundskolan*. Studentlitteratur,

Bjerre, M og Ladegaard, U. (2007). *Veje til et nyt sprog*. Dansk lærerforening.

Bleses, Dorthe et al. (2013). "Forskningsskottlægning Om Læseindsatser Overfor Tosprogede Elever."

Bruna, Katherine Richardson & Kimberley Gomez (2009). *The work of language in multicultural classrooms : talking science, writing science*. New York, NY, Routledge.

Buchardt, M. og Fabrin, L. (2012). *Interkulturel didaktik. Introduktion til teorier og tilgange*. Gyldendals lærerbibliotek.

Cummins, Jim. (2005). Affirming identity in multilingual classrooms. *Educational Leadership*. 63, 1, 38-43

Danmarks evalueringsinstitut (2007). *Undervisning af tosprogede elever i folkeskolen*. Lokaliseret d. 7.5. 2014: <http://www.eva.dk/projekter/2006/tosprogede-elever-i-folkeskolen/tosprogede-i-folkeskolen-rapport-folder-og-bilag/undervisning-af-tosprogede-elever-i-folkeskolen>

Danmarks evalueringsinstitut (2012). *Indsatser for tosprogede elever: Kortlægning og analyse*. Lokaliseret d. 7.5. 2014: <http://www.eva.dk/udgivelser/2012/indsatser-for-tosprogede-elever-kortlaegning-og-analyse>

Derewianka, B. (1990). *Rocks in the head: Children and the Language of Geology*. In Carter, R. (Red.), *Knowledge about Language and the Curriculum*. London: Hodder & Stoughton.

Egeberg, Espen (2012). *Flere språk - flere muligheter : flerspråklighet, tilpasset opplæring og spesialpedagogisk metodikk*. Oslo, Cappelen Damm.

Egelund, Niels (2015). "Tosprogede Unges Læsning - Belyst Med PISA." *Viden Om Læsning* 18, 6–11.

Fabrin, Liv, og Mette Buchardt (2015). "PISA Etnisk: I Lyset Af Tosprogede Elevers Skole- Og Testhistorie." *Test Og Prøvelser: Oprindelse, Udvikling, Aktualitet*, 141–165.

Gibbons, P. (2002). *Scaffolding Language, Scaffolding Learning. Teaching Second Language Learners in the Mainstream Classroom*. Portsmouth: Heinemann. Udgivet på svensk (2006). *Stärk språket, stark lärandet*. Uppsala: Hallgren & Fallgren.

Gibbons, P. (2009): *English Learners, Academic Literacy, and Thinking. Learning in the Challenge Zone*. Portsmouth: Heinemann. Udgivet på svensk (2013): *Lyft språket, lyft tänkandet*. Uppsala: Hallgren & Fallgren.

Gilliam, Laura (2014): Bøvl og ballade: om elevfunktionen, læreridealer og skolemodstand. I: *Klasseledelsens dilemmaer – fortsatte magtkampe i praksis, pædagogik og politik*. Dafolo.

Gitz-Johansen, Thomas (2006): *Den multikulturelle skole – integration og sortering*. Roskilde Universitetsforlag.

Hammond, Jennifer (2012). Mundtlig sprogudvikling som en bro til literacy: stilladsering af læring hos australske elever med engelsk som andetsprog. *Viden om læsning*. - Nr. 12 (2012). - S. 22-28 : ill.

Holm, Lars (2015): "Læsetest og flersprogede elever". I *NordAnd, nr 2, årgang 10*

Holm, L. og Laursen, H. P. (2010). *Dansk som andetsprog. Pædagogiske og didaktiske perspektiver*. Dansk lærerforeningen.

Holmen, A. (2006). Pædagogisk praksis. In Karrebæk, M. S. (Red.), *Tosprogede børn i det danske samfund*. Gylling: Hans Reitzels Forlag.

Holmen, A. (2011). At tage udgangspunkt i det kendte – om brug af modersmålet ved tilegnelsen af nyt sprog. *Sprogforum* nr. 51: 47-55

Holmen, Anne, and Lise Iversen Kulbrandstad (2013). Nordand - En Nordisk Andraspråksresa. *Profession, Politik Och Passion*, 177–190.

Holmen, Anne, Jens Normann Jørgensen, and Mirjam Lehmkuhl (2009). Sprogevaluering af børn med dansk som andetsprog. *Dansk Pædagogisk Tidsskrift*, 18–25.

Holmen, Anne (2015). "Sproglig Diversitet Blandt Eleverne i Grundskolen – Fra Problem Til Potentiale." I: Annette Søndergaard Gregersen m. fl. (red.). *Sprogfag i forandring. Pædagogik og praksis. Samfundslitteratur*, 23–54.

Hvistendahl, Rita (red.)(2009). *Flerspråklighed i skolen*. Oslo, Universitetsforlaget,

Høyrup, F. (2012). Tosprogede elevers særlige udfordringer med faglig læsning og skrivning. In Abildgaard, M. R. m.fl. *Læsning og skrivning i alle fag*. Frederikshavn: Dafolo

Jensen, Nina Hauge (2014). Sprogportrætter kan fortælle, hvad elever ved og tænker om sprog

Sproglæreren. nr. 3. - S. 29-31

Johansen, Martin Blok, and Line Møller Daugaard (2012). "Tosprogede Børn Og Billedbøger." I: Henkel, Ayoe Quist og Martin Blok Johansen m. fl.: *Billedbøger. En Grundbog*. Dansk lærerforening, 96–114.

Johansson, Britt og Anniqa Sandell Ring (2015): *Lad sproget bære. Genrepædagogik i praksis*. Akademisk forlag

Jørgensen, J. N. (2006). Sprogs betydning for tosprogede børn. In Karrebæk, M. S. (Red.), *Tosprogede børn i det danske samfund*. Gylling: Hans Reitzels Forlag.

Jørgensen, J. N. (2012). Sprog og andetsprog- dansk som andetsprog. In Froberg, A. m.fl. (Red.), *DSA- vejledning- dansk som andetsprog og den interkulturelle skole i praksis*. Dafolo.

Kampmann, Jan (2010). "Globalisering, Uddannelse Og Multikulturel Pædagogik." I: Peter Mikkelsen (red.). *Pædagogisk Arbejde Med Tosprogede Børn*, 143–164.

KvaN (2012): *Sproget i skolen*. Nr. 94/2012. VIA University College.

Kristjansdottir, Bergthora (2015). "Flersprogethed Og Uddannelsespolitik." *Viden Om Læsning* 18, 24–30.

Kvan (2014). Literacy - sprog og læring. nr 99 (August 34. årgang). TIDSSKRIFT: Århus, Tidsskriftet KVAN, - 110 s. (red.) Vibeke Boelt m.fl.

Laursen, H. P. (Red.)(2008). *Sproget med i alle fag- andetsprog og didaktik i folkeskolen*. Undervisningsministeriets temahæfteserie nr. 3-2008. Lokaliseret d. 7.5. 2014: <http://pub.uvm.dk/2008/sprogogfag/>

Laursen, H. P. (Red.), (2010). *Tegn på sprog: skrift og betydning i flersprogede klasserum*. København: Forlaget UCC.

Laursen, Helle Pia (2011). "Lukket inde i et alt for lille alfabet". *Nordand*, Vol. 6, No. 2, 35–58.

Laursen, H. P. (Red.), (2013): *Literacy og sproglig diversitet*. Aarhus Universitetsforlag.

Laursen, Helle Pia (2012). "Et Socialsemiotisk Blik På Literacy Og Sproglig Diversitet." *Viden Om Læsning* 12, 16–21.

Laursen, Helle Pia (2015). "Hvem Er Du Fan Af?" *Viden Om Læsning* 18, 86–95.

Moskvil, M. E. (2006). Når den minoritetssproglige møder fagteksten. In Maagerøe, E, og Tønnesen, E. S. (Red.), *Å lese i alle fag*. Oslo: Universitetsforlaget.

Moldenhawer, Bolette (2007). 'Den flerkulturelle dimension i pædagogikken'. I P Østergaard Andersen, T Ellegaard & LJ Muschinsky (red.), *Klassisk og moderne pædagogisk teori*. Hans Reitzel, København, 171-194.

Mulvad, R. (2009). *Sprog i skole. Læseudviklende undervisning i alle fag*. Kbh.: Alinea.

Mulvad, R. (2011): Kan det være sjovt at skrive om havdyr? In Madsbjerg S. og Friis, K. (Red.). *Skrivelyst og læring*. Kbh.: Dansk psykologisk Forlag.

Pedersen, Michael Svendsen. "Task-Baseret Kommunikativ Sprogundervisning." Anette Søndergaard Gregersen m.fl. (red.). *Sprogfag I Forandring* (2015), 227–247.

Projekt uddannelsesløft. Aalborg Kommune. Lokaliseret d. 7.5. 2014:
<http://www.uddannelsesloeft.dk/>

Quist, Pia (2012): *Stilistisk praksis*. Museum Tusulanums Forlag

Quist, Pia (2009): Multietnolekt – del af stilistiske praksisser i storbyen. I *NyS. Nydanske Studier og Almen Kommunikationsteori*, nr. 37, s. 10-33.

Rasmussen, M. (red.) (2006): *Dansk som andetsprog i folkeskolen – om organiseringen af undervisningen*. DVD. Produceret i samarbejde med Kitte Søndergaard Kristensen og Joan Hellqvist. Filmkompagniet.

Rasmussen, M. (red.) (2011): *Den sproglige dimension i alle fag. 6 eksempler på god praksis*. DVD. Produceret i samarbejde med Kitte Søndergaard Kristensen og Joan Hellqvist. Filmkompagniet. Lokaliseret 7.5. 2014: <http://filmkompagniet.dk/>

Selj, E. & Ryen, E (Red.) (2008). *Med sproglige minoriteter i klassen*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.

Sigsgaard, A.-V. M. (2013). "Hvad skal jeg så skrive? – Det må du selv vide...". In *Nordand - Nordisk tidsskrift for andrespråksforskning*. Nr. 1/2013. Bergen: Fagbokforlaget.

Tegn på sprog. Tosprogede elever lærer at læse og skrive. Hjemmeside lokaliseret d. 7.5. 2014:
<https://ucc.dk/forskning/forskningsprogrammer/didaktik-og-laeringsrum/projektoversigt/tegn-paa-sprog>

Thorning, Thomas (2015). *Dansk som andetsprog og ny skolereform. Viden om literacy*. - Nr. 18, s. 136-142

Tobiassen, Helle (red.) (2014): *Løft læringen – brug sproget: erfaringer fra Projekt Uddannelsesløft: Dansk*, Aalborg Ungdomsskole (hele bogserien Dansk, Fremmedsprog, naturfag, matematik osv.)

Unge pædagoger (2009). *I skole med to sprog*. Nr. 5/2009. Aarhus Universitetsforlag.

Unge pædagoger (2015) / *skole med flere sprog*. Nr. 4/2016. Aarhus Universitetsforlag.